

ДИСТАНЦІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Блошенко О. І., Ширяєва С. В., Кучеренко Г.Г.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», Україна, м. Харків

elenabloshenko@ukr.net, svsh21@ukr.net, kgg66@ukr.net

Анотація: У дослідженні розглянуто питання організації навчальних занять з фізичного виховання у період військового стану як одне із важливих завдань кафедри фізичного виховання університету. Відмічено, що організуючи якісне навчання з навчальної дисципліни «Фізичне виховання», викладачі кафедри намагаються пристосуватися до вимог освітнього процесу, знайти ефективні рішення з організації навчальних занять з дисципліни з використанням цифрових технологій.

Ключові слова: фізичне виховання, спеціалізація, дистанційне навчання, військовий стан, спілкування, студенти.

Вступ. За останні роки через пандемію COVID-19, а зараз в умовах військового стану в Україні, університет для студентів згідно постанов Кабінету Міністрів України, рекомендацій Міністерства освіти і науки України розробив ефективні рішення з організації дистанційної форми навчання [4]. Тому питання дистанційної організації навчальних занять з фізичного виховання у період військового стану є актуальним. Як навчальна дисципліна, «Фізичне виховання», обов’язкова для усіх спеціальностей та для усіх спеціалізацій денної форми навчання 1, 2 та 3 курсів університету. Фізичне виховання є одним із засобів всебічного розвитку студентів, навчання основних життєво важливих рухових умінь, навичок і пов’язаних з ними знаннями для успішної майбутньої професійної діяльності. Провідні викладачі кафедри у своїх наукових статтях визначали комплекс заходів для удосконалення занять з фізичного виховання при дистанційній та змішаній формі навчання в умовах пандемії [1, 2]. Тому викладачі

навчальної секції, спеціалізація «Плавання», спираючись на визначений комплекс заходів для удосконалення занять з фізичного виховання, узагальнили та надали у цьому дослідженні практичний досвід дистанційної організації навчальних занять з фізичного виховання у період військового стану.

Мета дослідження – визначити основні методи, засоби навчання, форми організації, зміст дистанційного навчання зі студентами, який використовували викладачі навчальної секції, спеціалізація «Плавання» кафедри фізичного виховання НТУ «ХПІ» у період військового стану.

Результати дослідження та їх обговорення. У ході дослідження використано такі методи, як аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, анкетування, практичний досвід викладачів спеціалізації «Плавання» з дистанційної організації навчального процесу з фізичного виховання у період військового стану.

В умовах дистанційного навчального процесу у осінньому семестрі 2022/2023 навчальних років усі викладачі секції, спеціалізація «Плавання» опанували проведенням занять у програмі Microsoft Office 365, використовували для спілкування зі студентами Microsoft Outlook, Teams, Forms, месенджери Viber, Telegram.

За допомогою Microsoft Office 365 викладачі вирішували наступні завдання:

- провели анкетування та розподіл студентів 1 курсу за спеціалізаціями;
- приєднали студентів до свого розкладу занять у «Календарі» додатку Office 365, налагодили зворотний зв'язок зі студентами 1, 2, 3 курсів.
- використовували для спілкування, листування, приймання практичних завдань, за наданими методичними вказівками, корпоративну платформу Microsoft Office 365, додатки Microsoft Outlook, Teams, Forms.
- готували навчальний матеріал для роботи в дистанційній формі та розміщували у додатках Microsoft Office 365.

Викладачі проявили індивідуальний та творчий підхід при виборі змісту, засобів, методів навчання при проведенні дистанційних занять, використовуючи

різні форми організації навчального процесу та головну складову спільної педагогічної взаємодії – спілкування.

Педагогічне спілкування викладача зі студентами мало такі цілі [3] : інформаційна – взаємообмін навчальною і науковою інформацією; ціннісно-орієнтаційна – передача суспільно-значущих і професійно-важливих норм і цінностей; спонукальна – підтримка студента, мотивація його діяльності; соціальна – узгодження спільних дій, отримання зворотного зв'язку про характер стосунків між суб'єктами педагогічної взаємодії.

Крім того педагогічне спілкування між викладачами та студентами у процесі занять, як соціально-психологічне явище, характеризувалося такими функціями [3] : соціально-перцептивною – сприймання і пізнання викладачем і студентом один одного; комунікативно-поведінковою-передача інформації та обмін соціальними ролями, організація спільної діяльності; емоційною – прояв взаємних оцінних ставлень, ставлення викладача до студента як особистості, експресивні реакції кожної зі сторін спілкування (інтерес до занять, використання не тільки вербальних – слово, а і невербальних засобів); соціальною самопрезентацією.

Тому у осінньому семестрі викладачі секції, спеціалізація «Плавання» займалися важливою справою – формували у студентів комунікативну компетентність, сприяли процесу передачі знань, умінь, навичок, способів пізнавальної діяльності за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного викладачів та студентів у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Узагальнений практичний досвід роботи викладачів навчальної секції, спеціалізація «Плавання» у дистанційному режимі з дисципліни «Фізичне виховання» наступний :

✓ Викладачі надавали теоретичний (лекційний, методичний) матеріал у вигляді підготовлених лекцій, інформаційних повідомлень з текстовими файлами, наочними презентаціями, фото, відео-матеріалами, посиланнями на інтернет ресурси, сайти бібліотек з різних тем з фізичного виховання (Загальні основи організації занять з фізичного виховання в університеті. Оздоровчий вплив

фізичних вправ на організм. Самоконтроль у процесі занять фізичною культурою та спортом. Показники самоконтролю. Ведення щоденника самоконтролю. Основні компоненти здорового способу життя. Оздоровчі самостійні рухові програми) та тем з виду спорту «Плавання» (Історія розвитку плавання в світі та в Україні. Водні види спорту. Оздоровче, лікувальне, адаптивне плавання. Вплив плавання на організм людини. Сучасні українські плавці. Організація і проведення занять з плавання в університеті. Умови проведення занять з плавання, техніка безпеки на заняттях. Спортивні способи плавання. Теоретико-методичні основи навчання плаванню. Організація змагань. Оздоровчі рухові програми самостійних занять плаванням).

✓ Викладачі надавали практичні завдання, за розробленими методичними вказівками викладачів кафедри, які студенти виконували самостійно.

✓ Викладачі надавали студентам теми, які розглядалися під час занять в синхронному режимі, студенти самостійно готували реферати, доповіді, презентації, фото, відео-матеріали.

✓ Викладачі надавали методичні вказівки до складання різних комплексів вправ (ранкова гімнастика, комплекси загально-розвиваючих вправ для розвитку фізичних якостей, фізкультурні паузи локального впливу), які потім студенти виконували у відео режимі.

✓ Надаючи студентам комплекси вправ для виконання, викладачі рекомендували застосовувати їх зранку, на протязі дня, після тривалого сидіння за комп'ютером, тим самим активували рухову активність студентів. Рекомендовані комплекси вправ – стоя, з ходьбою на місці, сидячи на ступі з різними рухами рук, плечового поясу, тулуба, ніг, у партері. Наприкінці комплексів – вправи на дихання, на відчуття правильної постави, на гнучкість. Фізкультурні паузи локального впливу – вправи були направлені на відпочинок аналізаторів, м'язових груп, у яких відчувається втома : розслаблення м'язів, рухи очима, кистями рук, дихальні вправи, прийоми самомасажу.

✓ Викладачі тестували студентів з наданого теоретичного та практичного матеріалу у дистанційних заняттях.

✓ Викладачі консультували студентів при самостійних заняттях фізичними вправами.

✓ Викладачі враховували вікові та психологічні особливості студентів, надавали лекційний, методичний, практичний матеріал максимально доступним, цікавим, наочним, стимулювали студента до розширення знань та комунікації.

✓ Викладачі відзначили активну участь у заняттях студентів 1 курсу – 83 %, 61 % студентів 2 курсу, 54 % студентів 3 курсу. Крім того, поставлені цілі та завдання семестру викладачами були виконані. 82 % студентів отримали залікову оцінку з дисципліни «Фізичне виховання», спеціалізація «Плавання».

✓ Викладачі відзначили, що покращення рухової активності залежить від самоорганізації студентів.

✓ Викладачі відмітили переваги дистанційного навчання – поглиблення та вдосконалення навичок роботи з використанням технологій електронного навчання та дистанційної освіти, впровадження різних завдань для студентів підвищило їх теоретичну підготовку, практичні навички самоорганізації рухової активності зі складання комплексів вправ, використання наочних посібників, текстових файлів, наочних презентацій, фото, відео-матеріалів, інтернет-ресурсів сформувало ціннісну систему знань студентів про стан свого здоров'я, підтримання його засобами фізичної культури та спорту. Але є і недоліки – і викладачі, і студенти терміново опановували новітніми технологіями, викладачі не мали можливості прямого спілкування зі студентами, був відсутній лікарсько-педагогічний контроль за фізичним станом студента під час самостійного виконання фізичних вправ, відсутність соціалізації, негативність впливу на зір, замало практичного досвіду у студентів при виконанні фізичних вправ.

Висновки.

1 Взаємодія між студентами та викладачами в дистанційному навчанні відбувалася в межах створеного комунікативного простору, де формувалася ситуація взаємодії, в якій є місце, час, взаємне бажання до спілкування, мотивація студентів до навчання, досягалися цілі та вирішувалися завдання процесу навчання.

2 Дистанційне навчання в умовах військового стану дозволило отримати знання та практичні навички усім студентам 1, 2, 3 курсів, які знаходяться в Україні, в зоні бойових дій, за кордоном.

3 Організуючи якісне навчання з навчальної дисципліни «Фізичне виховання» з використанням цифрових технологій, викладачі знаходили необхідні методи, засоби, форми занять, надавали завдання своєчасно і особисто, допомагали студентові в момент виникнення проблем.

4 Викладачами було відмічено, що дистанційне навчання для студентів – це можливість підлаштувати темп навчання під себе, знизити психічне навантаження, але на якість дистанційних занять впливає самоорганізованість і навичка самоосвіти студентів. Крім того, кожен студент сприймає та засвоює інформацію по-різному.

5 Дистанційні заняття осіннього семестру з дисципліни «Фізичне виховання» показали, що для саморозвитку студентам можна надавати різні теоретичні та практичні завдання з фізичного виховання з метою підвищення їх теоретичної підготовки та практичних навичок самостійної рухової активності. Але практичний досвід використання різних засобів фізичної культури та спорту набувається на реальних практичних заняттях з дисципліни «Фізичне виховання».

6 Дистанційне навчання все більше стає буденністю сучасного освітнього процесу. Освіта стає більш індивідуалізованою та гнучкою, тому володіння та опанування новими інструментами сучасних технологій дистанційного навчання завжди на часі.

Список джерел інформації:

1. Борейко Н. Ю., Азаренкова Л. Л., Глядя С. О., Юшко О. В. (2021) Організація навчальних занять з фізичного виховання в умовах пандемії. *Вісник НТУ «ХПІ». Сер. : Актуальні проблеми розвитку укр. суспільства=Bulletin of the National Technical University "KhPI". Ser. : Actual problems of Ukrainian society development* : зб. наук. пр., Харків : НТУ «ХПІ». № 1, С. 57-63.
2. Глядя С. О., Юшко О. В. (2022) Використання навчальних матеріалів для дистанційної форми навчання дисципліни «Фізичне виховання». *Актуальні*

*проблеми фізичного виховання різних верств населення. [Електронний ресурс].
Харків : ХДАФК, С. 87-96.*

3. Подоляк Л. Г. Юрченко В. І. (2008) *Психологія вищої школи : Практикум :
навч. посіб. К. : Каравела. 336 С.*

4. *Національний технічний університет «Харківський Політехнічний
Інститут». Дистанційна освіта. Доступ через
<https://www.kpi.kharkov.ua/ukr/osvita/distantsijna-osvita/>*